

FERDO DELAK GOSTUJE U ZAGREBU

Ferdo Delak

Zagreb, maja 1938. — Ferdo Delak režija kao gost u Narodnom kazalištu "Zagrebu" komad Bože Lovrića "Žene". Premitra će biti oko desetog juna.

U slijedećem broju objavit ćemo razgovor s Delakom.

PETINDVAJSETLETNICA UMETNIŠKEGA DELOVANJA V. BRATINE

Ljubljana, maja 1938.

Dne 13. maja t. l. je praznovan član ljubljanske drame naš rojak g. Valo Bratina petindvajetletnico svojega delovanja na otru. Proslava se je vršila u drami, ki so jo napolnili njegovi prijatelji, ožji idrijski rojaki kakor tudi drugi ljubitelji drame, ki ga že dolgo poznavajo na otru. Ko se je dvignil zastor se je pokazala na otru velika slika Idrije na kateri je bilo videti tudi slavljenevo rojstno hišo. Slikal jo je naš rojak idrijski Niko Pintar. Slavljenevo je ogovoril Oton Župančič in mu izročil odlikovanje reda jug, krone V. stopnje. V imenu varisve ga je pozdravil Drenovec. Na galijevi izviri način so pozdravili svojega rojaka Idriječana, ki so mu poklonili cvetja iz domačega kraja, in živorebno rudo. Vsem se je toplo in ganično zahvalil slavljenevcu, ki je izrazil željo, naj bi skoraj prisčas, ko bi mestogl slovenski igralci ponestli svojo umetnost ne samo na otru idrijskega starega gledališča, tem več povsod, kjer stanuje naš narod.

PALEOLITIK NA NAŠIH TLEH

V reviji "Quartare" št. 1, je priobčen znani strokovnjak prof. S. Brodak članek o paleolitiku v Jugoslaviji, v katerem citira tudi najdbe iz kamene dobe v jami "Pod kalom" pri Luki na Krasu.

NOVE KNJIGE

Uredništvo je primilo sledeće knjige i časopise:

Popotnik, časopis za sodobno pedagoško, marec-april, urednik Miroslav Kumerl — Ljubljana.

Mali Istrinac, travanj 1938, urednik Ernest Radetić — Zagreb.

NISEL IN DELO — št. 4—5, Ljubljana — vzhina je slediće: **Narodna koncentracija**. — Borko, Zagrebke in geografske revije. — Prof. S. Bratina: **Frančišek Černičev** (Dr. J. V.). — **Katolički predmeti** preček (Verko). — **Socialni predmeti** (S. B.) — **Slavenskega narodnega leta** (Iku) — **Doktrina fašizma** (P. P.) — Revolucionar, avto: V. B.

POGOVIL — L. Mrzil, Bog v Trbovljih (Ink. — Pravljilna, Izdatna zakonom) (B.) — prof. M. Butler (Dr. P. Breznik). — Odgovor Slovenske Matice.

VALI ŽENSKI SVIJET — br. 5 — Ljubljana, urednik Mikha Martolanc.

SOKO NA JADRANI — br. 1—4 — Split, urednik Stipe Vrdoljak.

SOKOLSKA PROSVETA — april, Beograd, prof. Ljudevit Čič.

BRATSTVO — ur. 5 — Osijek, urednik Ivan Šimac.

NAPREDAK — br. 4 — Zagreb, gl. urednik Dr. S. Čajković, urednik Josip Demarin i dr. S. Patak.

MORNAR — poučni i zabavni list za pomorski svijet, br. 5, Sutak, urednik Viktor Car Emin.

NAS ROD — št. 8 — Ljubljana, urednik Jasip Riblje.

NASI DANI list za kulturna pitanja i književnosti, br. 1, Knin, urednik Marin Franević.

MICUN M. PAVICEVIĆ — DA SE ZNA, Zagreb, 1938, strana 64.

MOSKOVSKI PROFES PREP. SUDOM SVETSKIH JAVNOSTI, Beograd 1938, Izd. Franc. srpska knjižara, str. 152.

LUZICKOSRSKI VESTNIK, — br. 3—4, Prag, urednik dr. Josip Patačić i Vladimír Zmeskal.

SLOVANSKI PREHLED, — br. 4 — Prag, urednik dr. Ant. Frinta.

NJAVA, — avgust 1938 — Buenos-Aires, izd. D. K. O. — Ljubljanski Odore.

DUHOVNO ZIVLJENJE, — april 1938 — Buenos-Aires, urednik Hladnik Janez.

Istra, izdani svakog tjedna 8 petak, — Broj cekovnog racuna 36.789. — Preplaata: za cijelo godište 48. — dan. za pola godine 24. — dan. za inozemstvo dvostruko, za Ameriku i ostale zemlje sa 10. — Ugovor se racunaju po cjeniku: — Vlasnik i izdavač: Konzorcij Istra. Masarykova 284, II. podrum telefona 787-96. — Za uredništvo odgovara IVAN STANIČ, Avramovićeva 28, Zagreb. — Za tiskarski odgovara Kudolf Polomac. — Zagreb, telef. broj 131.

„DRAGI KAMEN“ Zbirka pjesama Mate Balote

Podobor Matice Hrvatske u Zagrebu izdao je pred Uskrš 12 knjiga pjesama hrvatskih lirika. Medju tom dvanestoricom je i Mate Balota sa zbirkom „Dragi kamen“. Prikazujući tih 12 zbirki pjesama u „Hrvatskom Dnevniku“ Hijacint Petris nazivlje Balotinu zbirku „Knjigom čežnje za izgubljenim domom“.

Ime Mate Balote — kaže Hijacint Petris — bježa do sada nepoznato hrvatskoj književnoj publici, i zato ćemo o njemu opisnije progovoriti. Ovom zbirkom — koja nosi dvostruko značajan naslov „Dragi kamen“ — pretstavlja se širem kružnim statalčakom općinstva najbolji čakavski pjesnik. Njegovo je ime pseudonim, a inace je on u gradjanškom životu sveučilišni profesor u Subotici, gdje predaje narodno gospodarstvo. Rodom je iz Rakjala (u Istri) i njegov život — od mladih dana do danas — buran je poput najnapetij romana, mukotrično mnoge zanate, ali se ni do danas nije smirio. Upravo je dovršio životopis jednog Hrvata iz Istre, kojega smatra najvećim Hrvatom svih vremena, životopis Mate Vlačića (u književnom povijesti poznat pod imenom Flacius Illyricus).

Balotin pjesme su sve od reda posvećene Istri, majci, tzv. »malom čovjeku i njegovim legobama. Značajna je podjela njegovih pjesama: u kratkim, sačetlim naslovima dade se naslutiti problematika. Zbirka ima certifikat ciklusa: Zemlja — Ljudi — Mati — Dinamit. Obuhvaćeno je u ovim pjesmama sve, što pjesnik duboko nosi u svojoj duši i srcu; sav jad i bol i čežnja, što teško razdiri pjesnikovo srce; nostalgija za rođenom grudom, dragim kamenom, tako da je daleko, na stotine milja...

i koji je mišlj u srcu od svega zlata i sveg srebra, što se na svijetu sija; bolni vajaj duše, željne domaćih vidika i rodjene, domaće riječi izbjiga neobljeno snažno iz stihova, prozeti u isti mah ljkupošču i jačinom domaće riječi, stikama daleke drage, kojoj se neckada...

doma je tamo, murva, crkvica, draga i sva sriča lipa domaćega praga...

Mat! Riječ najsvjetija od svih, žena najmiljija od svih, svetinja nad svetinjama svakoga istarskog čovjeka. I ta mati je tako daleko: svaki dan uzdiže, otvaračnu čeremoniju, žudnjom za sinom, kojih je negdje u domu svijetu i misli na svoj dom i na nju — »veliku sirotu«.

Mati! I kaj je na putu po svijetu, kad razgledava s vlasta nepoznate, budje krajeve, na majku i na usne mu poput vrelne molitve navrhu riječi divne pjesme, popraćene suzama:

To je bilo u ferati, zmeč Bordoa i

Tuluze, da su mi na oči naglo, najedanput došle suze.

Makina je priko polji prez pristanka hitro tekla, hitro tekla, a ja san se tu spominja sve ča mi je mati rekla...

SMRT PISATELJA dra IVANA LAHA

Ljubljana, 19. maja. — Včeraj je po doljem biranju umrl naš rojak pisatelj iz publike dr. Ivan Lah. Podlegel je ostobestosti srca, ki ga je mučila zadnjih dve leta.

Pokojnik se je rodil 9. dec. 1881 v Trnovem pri Ilirske Bistrici. Starši so po poznejem preselili v Šmarje na Dolenjskem. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani ter je bil nekaj let gojenec Alojzijeviča. Slavistikou in klasično filologijo ter poznejem pedagogiko je študiral v Pragi. Potovelj je mnogo po Poljski, Rusiji in Balkanu ter se navezel veslavoslovenčku duhu, v začetku vojne je bil konfirman na Jubljanskem Gradu in Mittegrabnalu leta 1917 pa pot vojak poslan na romunske fronte, kjer je bil ranjen. Prevrat je dočakal v vojaški bolnišnicu v Pragi. Nato je postal časnikev v Mariboru, kjer je pomagal pri organizaciji tamkajšnjega gledališča, leta 1920 pa je prevzel službo profesora na mestni ženski realni gimnaziji.

Ze kot potešoček je pričel sodelovati pri Domu načrta v Alojzijeviču in tega časa izvršila njegova povest, »Uporniki, ki jo je poznaje predeši ter, objavljali v Slovenskih večernicah. Nato je sodeloval od 1. 1900 dalje v Domu in svetinje, kamor je napisal celo vrsto kratkih povestev, črtic in novel, v katerih opisuje izgubljene duše. Te povesti je plasti pod močnim vplivom ruskih romantičkov in realistov, predvsem Gogolja in Turgenjeva. Leta 1905 je stopil med sodelnike »Slovanov« in 1. 1907 med sodelnike »Ljubljanskega Zvona«. Dr. Ivan Lah je bil po slogu pod vplivom Ivana Cankarja, nadaljeval pa je Jurčeviča Izročilo, saj je napisal več zgodb, pa tudi romanov iz slovenskega kmečkega, ter iz slovenskega življenja, ter iz slovenske zgodovine. Znana je njegova epka pesničev »Gospod Ravnbar«, ki je izšla leta 1906 v Domu in svetinje v »Vaških krovnikov«, ki vsebuje slike iz reformacije. Njegovo največje delo so »Bramboci«.

Strošek izročilo, saj je napisal več zgodb, pa tudi romanov iz slovenskega kmečkega, ter iz slovenskega življenja, ter iz slovenske zgodovine. Znana je njegova epka pesničev »Gospod Ravnbar«, ki je izšla leta 1906 v Domu in svetinje v »Vaških krovnikov«, ki vsebuje slike iz reformacije. Njegovo največje delo so »Bramboci«.

Način načrta list za kulturna pitanja i književnosti, br. 1, Knin, urednik Marin Franjević.

MIĆIN M. PAVICEVIĆ — DA SE ZNA, Zagreb, 1938, strana 64.

MOSKOVSKI PROFES PREP. SUDOM SVETSKIH JAVNOSTI, Beograd 1938, Izd. Franc. srpska knjižara, str. 152.

LUZICKOSRSKI VESTNIK, — br. 3—4, Prag, urednik dr. Josip Patačić i Vladimír Zmeskal.

SLOVANSKI PREHLED, — br. 4 — Prag, urednik dr. Ant. Frinta.

NJAVA, — avgust 1938 — Buenos-Aires, izd. D. K. O. — Ljubljanski Odore.

DUHOVNO ZIVLJENJE, — april 1938 — Buenos-Aires, urednik Hladnik Janez.

Istra, izdani svakog tjedna 8 petak, — Broj cekovnog racuna 36.789. — Preplaata: za cijelo godište 48. — dan. za pola godine 24. — dan. za inozemstvo dvostruko, za Ameriku i ostale zemlje sa 10. — Ugovor se racunaju po cjeniku: — Vlasnik i izdavač: Konzorcij Istra. Masarykova 284, II. podrum telefona 787-96. — Za uredništvo odgovara IVAN STANIČ, Avramovićeva 28, Zagreb. — Za tiskarski odgovara Kudolf Polomac. — Zagreb, telef. broj 131.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

Redoviti članski sastanak

Omladinske sekcije društva „Istra“ u Zagrebu održaje se sa „usmenim novinama“ 28. ovog mjeseca u državnenim prostorijama, Zerjavica ul. (dvadeset i pet metara od Zerjavice), u sati 18.00. Program raznolik i zanimljiv.

Rojaci iz Cerkna

Imao tudi letos na bliskočino nedjelje popodne svoj vsakoletni sastanek na običajnom kraju, ali opoznati su se učilični, oni, ki nisu zaradi poslovne potrebe načinili povratku u vabilu. Rivali.

Cijena vozne karte za tamo i natrag iznosi 9 dinara. Dječa do 10 godina placala polovicu. Polazak od glavnog kolodvora u 6:02; povratak sa Palu u 19 i 35 sati. Sastanak za sve zadržke je kolodvor. Pale u 7 sati.

— Odbor.

FOND ZA AKADEMICARE IZ ISTRE, TRSTA I GORICE

Od naših akademikara u Zagrebu primili smo molbu, u vezi sa zaključkom posljednje sjednice plenuma savezne vodstva, da preko našeg lista uputimo apel emigrantskoj javnosti za pomoć našim akademikarima, koji se nalaze u velikom materijalnom položaju.

Nesnosan položaj akademikara nuka nas da im pomognemo. Teško je boriti se protiv gladi i — učiti. Priznajmo emigrantsku omladinu svojom. Pomognimo je na njezinu napornom putu, jer time pomažemo i našu skupnu stvar. Time vezujemo još i jače akademsku omladinu uz sebe i oduzujemo se polako našoj domovini. Temelji naše priljubljenice neka budu zdravi i čvrsti.

Priloge molimo statiti na redakciju lista uz oznaku: „Za naše akademike“.

Jos o ratnoj šteti

Primiamo:

Prema listi je donio ove godine tri članka o ratnoj šteti za jugoslovenske vojske:

1. Ratno vojstvo i smrtnost, učinkovito je bilo prizadjeti u leđini. Kao da je znao, da će jedino danina iznenada doći kraj. Ali svi ćemo pomoći, dok bude vunji sunce sjalo ili dažno. Ne smeta — glavno da smo u zivotu ljudi.

2. Dinamit je sugestivan ciklus o patnjama i napravama istarskih, primorskih ljudi. Nije to revolucionarni dinamit, ali je možda najbolji put... Dvanaest pjesma „Smrću me možda od najdubljih i najzračljivih pjesama, što ih je hrvatska književnost imala u prijatelju i čovjeku sa snažnim, čovječanskim, nonadmašvim završetkom.

3. Dinamit je sugestivan ciklus o patnjama i napravama istarskih, primorskih ljudi. Nije to revolucionarni dinamit, ali je možda najbolji put... To je dinamit, kojim se bori za život, dinamit zbog koga: duboko čujemo život...

Pjesme Mata Balote sa krlik čovjeka plemenita srca, osjetljive duše, koja zaplača i na samu pomisao na majku. — Dragi kamen je istarska zemlja i ujedno dragi kamen najdubljih čovječjih osjećaja. Čežnja, koja se do smrti ne smrtri, krik, vapaj, za pravdom i rođenom grudom i otvoreni presvodje Božični račun s gospodinom Benediktom, ali i teži, tih prosvrg, zavjet tisuća srdaca i tisuća...

Tuja sila majko nas razdili, tuja sila, majko, Bog ni tako stija... Tuja sila majko nas razdili, tuja sila, majko, Bog ni tako stija...

Smrt starog narodnog borača

Broj 20. maja 1938. Početkom ovozna mjeseca unro je naš dugogodišnji seoski starješina Bubnič Ivan na starosti od 80 godina. Pok. Bubnič je načinio preklop 30 godina i u općinskom vijeću, na je to mnogo koristilo svome selu i svome narodu. Njegovom zaslugom smo dobili školo u selu, a prije toga su naša djeca morala ići sat daleko u Hrušicu u školu. Uvijek je stajao na braničini prava svoga naroda i naš narod je taj njegov rad i poštovost znamenito cijenio. Bio je poštovan i ljubljen u selu našem selu, već i u cijeloj okolici. To se najbolje vidjelo na njegovu sprovođu, gdje se sakupilo cijelo selo i vrlo mnogo naroda iz obližnjih mjestâ.

Pok. Bubnič ostavlja trimaestero djece i preko pedeset unućadi.

Bila mu laka istarska gruda koju je toliko volio i za nju radio, a mnogobrojni obitelji naše saučesće.

EVIDENCIJA KARTE ZANIMANJA

Posebnici plave karte zanimača (dovolje uposlenici) moraju do 31. o. ml. evidencirati svoje karte zanimača, koje su izdane kod državnih policijskih vlasti, a gdje nema državnih policijskih vlasti, kod srečkih načelnstava ili tradskih poglavstava. Troškova neće, već treba samo podnijeti kartu zanimača vlastima u uvid bez molbe i bez ikakve takse. Toko toga ne učini njezina karta zanimača gubi vrijednost i on mora ponovno moliti dozvolu uposlenici, što je skopčano sa zaniminom troškovima.